

REDACTIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună .. 2 "N-ri de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

ADMINISTRAȚIA

Deak Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

Pe un sir garand: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicație.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

TRIBUNA

„Stat național și instrucțiune poporală“.

II.

(P.) Că în ce chip a fixat dl Halász aceste rezultate, nu știm, dar îi schiopătează într'un mod foarte nostim logica, când în gura mare le strigă șovinistilor: *Cu un cuvânt putem constata, cu deplină siguranță, că prin școalele confesionale cu limba de propunere nemaghiară, în 3371 la număr (prin urmare toate) nu se poate asigura o instrucție poporală potrivită trebuințelor vieții publice, patriotice și corespunzătoare intereselor statului maghiar.*

Dintre 16,014 școale, acestea sunt dar spine în ochi, fiindcă-s nemaghiare. Și aceasta o constată în mod oficial dl Halász, punându-se față în față împotriva art. de lege 38 § 58 din 1868 și art. de lege 44 § 17 din 1868. Și o face aceasta pentru-că are nevoie de un pretext, ca să statifice, ori mai bine zis, ca să maghiarizeze instrucția poporală pe toată linia.

Se plânge, că ministrul de culte are prea puțină ingerință în aceste școli pe cari le susțin confesiunile, în interesul credincioșilor lor și prin filerii strănși din crunta lor sudoare, recomandă apoi câteva reforme prin care să i-se asigure mai multă ingerință ministrului. *Merge mai departe, chiar și face socoteala cât ar costa dacă stăpânirea ar statisfice aceste școale.* (Firește, pe ale naționalităților.) După acest calcul cheltuelile sistemării a 6000 de posturi de învățători, corespunzătoare pentru 3000 sale de învățământ, ar fi anual de 8 milioane 400 mii coroane. Firește aceasta s'ar urca mereu. Pentru investiții ar trebui 47 milioane 400 mii coroane. Suma aceasta zice să se împărțească pentru 10 ani. (Firește tot pe banii naționalităților.)

După ce le mai acuză cu uneltiri împotriva statului — fără să și poată dovedi aceasta acuză — iată cum isbucnește dl Halász:

Interesul statului național maghiar este ca pretutindenea, unde confesiunile naționalităților nu asigură pe deplin (și am văzut că dl Halász zice că nu asigură dacă limba de propunere nu e cea ungurească; limba maternă dacă se propune ori nu cu destul succes, aceasta firește, nimeni nu-i controlează), instrucția poporală națională, pretutindenea unde minoritatea elementului maghiar, icuit într'o majoritate națională (vrea să zică majoritate de naționalități) este amenințată de primejdii (alte minorități, natural, pot peri) să se înființeze fără amânare școli de stat cu limba de propunere maghiară, pentru că cele 3000 de școli cu limba de propunere nemaghiară din punctul de vedere al statului, n'au dreptul la existență! (Bravo Fischer!)

În grupa II care tratează chestiunea asilelor de copii, dl Halász scoate la iveală ce mare importanță are dispoziția din art. de lege XV § 8 din 1891, care ordonă ca ocuparea elevului nemaghiar în azile să se facă cu introducerea lui în cunoștința limbii maghiare, ca limbă de stat. În privința aceasta, legea kisdedovurilor corăspunde cu mult mai bine intereselor statului maghiar — zice Halász — decât legea despre instrucția poporală.

În kisdedovuri copii de 3—5 ani nemaghiari, prin un sistem bun de conversație își însușesc pe nesimțite limba ungurească în așa măsură, că trecând în școala elementară, ei înțeleg perfect (?) limba de propunere maghiară. Cu astfel de elev școala elementară își poate ajunge mult mai sigur scopul. Ministrul de culte la înființarea acestor kisdedovuri este condus de principiul — zice Halász — că kisdedovuri de stat înființază în rândul întâiu în nex organic cu școalele de stat din localitățile de naționalități. (Va să zică cei de naționalitate maghiară n'au nevoie de kisdedovuri. Pe noi vor să ne fericească cu ele. Ce părintesc guvern.) Amăsurat rapoartelor sosite dela inspectorii școlari, ar mai fi nevoie încă de 640 astfel de kisdedovuri pe lângă școlile elementare de stat.

Pentru instrucțiunea economică poporală, dl Halász fixează astfel de ținte, ca tinerimea la vârsta de 13—14 ani, în școlile de repetiție are numai să-și completeze și întărească cunoștințele câștigate în școalele elementare să-și însușească limba și sentimentele maghiare, ci deodată să și însușească aci și mai ales cunoștințele practice, cărora le poate lua folosul în viață. Cu un cuvânt trebuie să nisuiim — zice dl Halász, — ca să întărim instrucțiunea noastră poporală în direcțiune culturală și națională. Școala aceasta a fost reorganizată de Wiassics în sensul acestor vederi ale lui Halász.

În grupa despre controlul ce trebuie să ezercite statul în școalele confesiunilor, Halász de fapt nu tratează despre control, ci își dă pe față dorința ca dânsul să dispună în școalele noastre. Firește lăsând sarcinile pe umerii confesiunilor și până când statul nu va putea ridica pretutindinea școli de stat.

În această vreme de tranziție vrea să ne știrbească adânc autonomia noastră bisericească chiar și când visteria de stat nu contribuie de cât cu câteva coroane la plata învățătorimei. Prin faptul că vrea să se amestece în procesele disciplinare ale învățătorilor, probabil că țintește ca astel să facă mai ușor incurcături în sânul bisericii noastre. Planul de învățământ el vrea să-l stabilească. Se înțelege cu asta ar fi mulțumit. Dar că ce zice la toate acestea tatăl copilului, puțin îi pasă. Deși dl Halász nici în numele statului nu poate dispune de copii nostri.

În capitolul despre preparandii scrie violent împotriva §-lui 15 (legea 38 dela 1868) a instrucțiunii școlare, care dă și confesiunilor drept să-și întemeieze preparandii și să emită diplome de învățători. Afirmă că mare parte a tinerilor cari și-au primit cualificațiunea în preparandiile confesionale nici în privința pregătirilor, nici a chemării, nici în ce privește încrederea patriotică (omul ar crede că aceștia cel puțin au vândut patria) nu pot să supoarte o comparație cu cei

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Cronica teatrală din București.

(Dșoara Agata Bârsescu.)

Cele 2 săptămâni trecute au fost amândouă ale dșoarei Agata Bârsescu, care se desparte de noi, pentru un timp mai îndelungat. Am putea zice: se desparte de scena română.

Își alesese cinci pieze, cinci cap'odopere, ca să dovedească publicului, ce perde prin depărtarea ei: »Messalina« de Wilbrandt, »Magda« de H. Sudermann, »Medea«, »Safo« de Grillpazter, și »Hero și Leandru«.

Rolurile ei le găciți din titlurile piesei. Toate cu acelaș simbur tragic: patima iubirei. Însă, în deosebite timpuri, și la deosebite — tocmai potrivite pentru a schintea cu varietatea jocului. Messalina — o păcătoasă soție de împărat roman, aprinsă de dragoste nebună pentru fiul dușmanilor ei, gata de a jertfi pasiunei tot, răsunare, mărire, putere — cade învinsă de iubire credincioasă, în fața cadavrului celui iubit. Magda, moderna pradă a unui prejudiciu social — și familiar — de esagerată morali-

tate, care, din iubire pentru copilul lor, preferă stigma relației nelegiuite, din trecut, căsătoriei convenționale, ce ar rehabilita-o în ochii lumii, dar i-ar răpi copilul.

Preuteasa, pripită în jeriirea plăcerilor lumești, zbuciumată de lupta poruncilor firei și a poruncilor dumnezeiești, — Hero — pedepsită, ori mai cu drept cuvânt: mântuită de sbucium prin moartea lui și a ei.

Uciagașă copiilor săi, Medea, numai ca prin asta să se răzbuie asupra bărbatului necredincios, ucizându-se apoi și pe sine, cu plăcere.

Netăgăduit, că în toate creațiile artistei sunt de o desăvârșire neapropiată, de o realitate zdrobitoare, și la toată întâmplarea un joc egal. Este însă ceva particular în aparatul cu care lucrează, are un fel propriu de a se pasiona, un timbru de voce, câteva apăsături caracteristice în bogăția-i mimică — cari nici odată nu pot ascunde puternica individualitate a sa, în sufletul altuia, ce are să ne tâlmăcească. Faptul acesta constituie tocmai originalitatea unei individualități... dar să iertați dacă eu am alt gust.

Recunoscându-i bucuros toate calitățile de mare tragediană — n'aveți decât s'o vedeți odată, cum să desface, cum iese în relief din cadru; ceilalți

actori — aflu însă că e păcat, de-a dispune de un anumit și statornic fond sufletesc, fond de sentimente — vehemența înăbușită, în cazul de față — care nu te lasă să treci cu deplin succes, cu desăvârșită iluzie, în estreme. De roluri de tragic mai cumpătat, cu espanziuni momentane numai, bunăoară, d-șoara Bârsescu face bine că se ferește.

Incolo, toată superioritatea unui joc conștient, distins, covârșitor, de o pasiune ezuberantă. Tocmai în momentele hotărâtoare ale crizei sufletești, atinge cele mai zguduitoare coarde. În ce privește desfășurarea, poate prea de grabă întră în medias res. Cu deosebire în tragedia modernă, scapără toată rara inteligență a artistei.

Publicul, ce face publicul? va fi numai decât întrebarea dvoastră. Voi fi sincer: publicul ăsta n'o pricepe, n'o știe prețui, și nici tare rău nu-i pare de pierderea ce-o îndură (?). Umplesse toate locurile la întâia reprezentație (s'au repetat toate piesele) chiamă pe artista de 3—5 ori la rampă, îi dă măcar la întâia seară un modest buchet, uită ce e drept s'o aplaude o singură dată în plină scenă, publicitatea îi înregistrează îndepărtarea, așa ca o știre a zilei, și, când singura ade-vărată tragediană părăsește capitala, o lasă să

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școale, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Magyar Benoid-gáz
Részvényársaság.**

Arad, Pécskai ut 13j14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați pri-mesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

eșiți din preparandiile de stat. Deși confesiunile susțin 30 preparandii pentru băieți și 30 pentru fete. Statul susține 19 pentru băieți și 8 pentru fete.

La sfârșitul anului școlar 1904/5 în institutele preparandiale de stat au fost 3982 elevi, dintre cari au obținut diplome 1081 (numărul școlilor de stat este numai 1761). Tot atunci însă în preparandiile confesionale și-au primit instrucție 6060 elevi, iar diplomă au obținut 1632 (numărul școlilor confesionale este 12.607!)

Între preparandiile confesionale 2 sunt cu limba de propunere germană, 4 română, 2 sârbă și 2 cu limba de propunere româno-maghiară. Sunt deci 10 cu limba de propunere nemaghiară, în cari în 1904/5 au obținut diploma 199.

Din aceste date rezultă în chip neîndoios supraproducția nemaipomenită din preparandiile de stat. În discuția ce s'a urmat anul acesta în comisia bugetară asupra bugetului ministrului instrucției publice deputatul Hoitsy Pál a și atins chestia aceasta. Apponyi a fost silit să mărturisească și el aceasta, dar cu iutele nu se va fi gândit că și asta e o apucătură internațională a prietenilor politicii de statificare.

E cert acum, că numărul învățătorilor de stat a fost sporit din adins, parte pentru că Halász și soții statificarea preparandiilor confesionale au crezut s-o forțeze cu ajutorul protectorilor învățătorilor (de stat). Fiind adecă eschimoși mulți iar focile puține, au socotit că învățătorii vor face într'una gălăgie și astfel vor duce la bun sfârșit chestia statificării. Mare viclenie, nu-i vorbă!

De altfel raționează tare, după cum urmează: În contradicție cu intenția legii existente, dreptul instrucției populare în omis este al statului; nu i-se poate dar refuza nici dreptul ca și calificarea pentru învățătorul exclusiv el singur să o dea. Pe acest temei vrea să dea o calificare învățătorescă unitară, și anume, în armonie cu principiile fundamentale aplicate în învățământul elementar, se lasă confesiunilor dreptul de înființare și susținere a preparandiilor, calificarea învățătorilor s'ar declara însă drept exclusiv al statului.

Din Dietă.

Budapesta, 26 Noembrie.

Ședința de azi a camerei a fost dedicată cu totul chestiunii naționale. Deputatul dr. A. Vaida a rostit mai întâi un mare discurs în care a arătat legătura ce este între ideea națională și democrație. După discursul său în care a desfășu-

meargă la gară însoțită numai de-o prietină bună și sinceră. Cam așa-i publicul ăsta »liber«. Vesel din fire, fără griji și fără frământări, nu se dă el emoțiilor adânci, odată cu capul, dovadă sunt chiar noi și cauza noastră.

Dșoara Bărsescu dă acum o serie de reprezentații, pe scenele din provincie. Incepe cu Craiova. Prin Ianuarie va juca iarăși câte-va bucăți, adevăratul adio, aci la București, apoi pleacă. Am norocul de a vă putea anunța, că în acele bucăți, se cuprinde și drama dnei C. Hodoș: »Aur«. — Cine poate, să vie, numai pentru acest prilej, dintre Români nostri cu dare de mână.

Constat cu plăcere gresala mea din rândul trecut, când aflasem, că scena naționalului este lipsită de ingenuă (naivă).

Doamna Maria Giurgea, în rolul, simplei, supusei, visătoare dar nu prea, Mărioara, sora îndărătnice Magda — îmi schimbă părerea. O mai văzusem în »Cărbușii«, — o traducere de comedie franceză ca toate celelalte, — dar în rolul maitresse-i mofturoase de acolo, mi se părea cam ștearsă. Rolul a fost de vină...

Actorii bărbătești de tragedie, afară de I. Petrescu, minunat în colonelul, tata Magdei, — îmi par din ce în tot mai slabi.

La Ateneu urmează concerte după concerte, și mai bune, și mai rele, cum dă Dumnezeu.

Concertele simfonice au ajuns deja la al cincilea. De tot se vor da șase. Noua orchestră susținută, cu bani, de ministrul cultelor, și, cu dirigere, de dl Dinicu, se zice, că e mult superi-

rat toată bogăția cunoștințelor și temeinicei sale pregătiri, deputatul Nagy Dezső a încercat să supuie politica românească unei critici care a fost documentată în date dar greșită în concluziuni. O mare furtună de protestări energice a stârnit afirmarea lui că românii ar fi trădători. Președintele a fost nevoit să cheme pe orator la ordine. Cu mult mai slab mai puțin energic și mai puțin original a vorbit ministrul de interne Andrassy, reeditând vechile fraze despre agitatori despre poporul blând și pacinic și făgăduind la sfârșit o întepiere a goanei împotriva naționalităților.

— Ședința dela 26 Noembrie. —

Președintele deschide ședința la orele 10 1/2.

Dr. Alexandru Vaida-Voevod: Rostește un mare discurs în discuția generală a bugetului de interne. Dăm deocamdată următorul rezumat:

Arată că ideea democrată este care dă putere și viață luptei pentru idei mai abstracte, ca ideea națională. Partidul kossuthist încă a fost nevoit să primească ideile democratice în program. Singură ideea neatârării Ungariei nu putea mulțami masele, ea trebuia întărită cu ideile democratice. Dacă partidul național ar fi un partid câțiva agitatori fără scrupul și fără durere adevărată pentru interesele poporului el nu ar cere cu atâta stăruință dreptul de vot al tuturor. Căci votul universal va înlătura din parlament toate discuțiile și preocupările cari nu ating interesele poporului cari sunt fictive și întârzie reformele democratice.

El va slăbi și discuțiile naționale cari azi domnesc și va da intrare ideilor și reformelor democratice. Ne acuzați că suntem antipatrioți. Nu-i adevărat. Dar cum vreți ca noi să avem simpatie pentru dv. și aspirațiile dv. când tot sistemul actual ne oltăește prin prigoniri amărăciune în suflete? În școală de mici copii suntem prigonii, în viața publică nu ni-se dă loc. În toată țara nu avem un singur prefect sau director de prefectură (vice-șpan) român. Avem ce-i drept câțiva notari, prea puțini, dar și aceștia abea pot intra în funcții căci trebuie să-și plătească numai candidatura lor prin suprefecți cu câte o mie de fiorini, (Mare șgomot).

Voci: Nu bănuie pe funcționari! La ordine!

Președintele: Ați bănuie pe funcționarii publici fără a dovedi afirmările dv. Vă chem la ordine și dacă veți urma înainte cu bănuelile, vă voi detrage cuvântul.

Dr. Alex. Vaida-Voevod: Am vorbit de era trecută, azi nu pot să afirm.

oară celei vechi, conduse de Wachman, interpretare particulară. Orchestrele acestea, cu repertoriu aproape exclusiv străin (n'avem românesc), obișnuiesc să dea în tot anul o serie de concerte primăvara, altă toamnă, în București, iar vara la Sinaia. Publicul le cercetează cu mult entuziasm. Sală plină — plinuță totdeauna. Prețuri moderate.

Doritorii de a cunoaște frumoasele izbâzi ale brașovenilor, să cetească, despre întâia zi, cronicile ziarelor locale. Despre a doua zi, la Atena, pot să aflu și dela mine o cronică, după puteri. În Familia. Oricât ar fi de elogiase părerile produse la noi din ziarele de aci, trebuie să spun măhnit, că aceste, — preferatele — în majoritate au fost, să nu zic mai mult, neiertat de zgârcite în apreciere...

Fr. Vécsei, compatriotul nostru de 15 ani, farmecă cu arcușul lui și inimile cu totul lipsite de șovinism, ale elitei (prețurile oribile uu prea dau voe și altora să iee parte, bucureștene. Păcat de banii, ce ni-i duce din țeară.

Doă concerte, cu multe concursuri, al profesorului de flaut, N. Sigala și a elevei de conservator, Dșoara M. Dimitrescu, s'au distins prin indiferența publicului, și — ca un ochiu pentru ochiu — prin indiferența debutanților. Publicul pare a fi bine informat, de acasă.

Sever Dan.

Președintele: Nu discutați, nu răspundeți. Nu bănuieți nici trecutul.

Dr. Alex. Vaida-Voevod: Suntem naționaliști, dar propovăduim idei moderne, sociale. Am ajuns încât poporul prin regimurile ungurești a sărăcit cu totul și s-a proletarizat. Neavând pământ, cerem parcelarea moșilor mari, atunci poporul va avea din ce trăi. Cerem execuția legii naționalităților. Prezintă un proiect de rezoluție în sensul ca parlamentul invită pe guvern să execute legile pe cari a jurat M. Sa împăratul și mai ales să execute legea XXXIV din anul 1768 despre egalitatea națională (Aplauze pe băncile naționale).

Nagy Dezső: Trebuie să ne ocupăm în chip serios de chestia națională. Aici avem obiceiul să-i huiduim pe deputații naționali, dar nu vom delaga chestiunea aceasta cu huiduieii. Trebuie să întâmpinăm atacurile lor cu pregătire, cu stăruință și politică metodică. (Aplauze) Întrebă care-i programul naționalităților? (O voce: Destrămarea statului maghiar!) Programul românesc cel dintâi este din anul 1849 21 Februarie. Acesta a cerut o largă autonomie națională a tuturor Românilor din Austria sub sceptrul austriac. În 1881 au cerut autonomia Ardealului. Acum spun că deocamdată nu cer autonomia aceasta. Este o evoluție în aceste programe care merge în direcție iredentistă. Ei vor ruperea de Ungaria, și să se alipească României. (Mare șgomot pe băncile naționale).

Dr. Aurel Novac: Jur că nu-i adevărat! Nu vrem să ne alipim la România! (Mare șgomot).

Vasile Goldiș: Dovedește, căci altfel ne acuza de trădare de patrie!

Dr. Alexandru Vaida-Voevod: Ne acuza de trădare de patrie! Vă rog să-i chemați la ordine!

(Toți deputații naționali strigă și se agit. Timp de vre-o două minute domnește un mare șgomot. Deputatul Milan Hodja bate cu pumnii în bancă cerând ca oratorul să fie chemat la ordine. Oratorul nu se aude de loc. În sfârșit, președintele începând să vorbească, deputații naționali se potolesc).

Președintele: Nu am auzit ce-ați spus. Vă rog să repetați.

Nagy Dezső repetă ce-a spus. (Șgomotul se înoiește pe băncile naționale).

Președintele: Aceasta-i o acuză nedreaptă și desonorantă, căci ați acuzat pe un partid de trădare de patrie. Vă chem la ordine.

Nagy Dezső. Știu că trebuie să dovedesc ce spui. Iacă aici am date. Românii vor să reconstruiască Austria cea mare. Dovadă cartea lui Aurel Popovici. Când cu excursiunea corurilor la expoziția din București ziarele românești de-acolo numeau pe românii din Bucovina și din Ungaria simplu: frații de peste munți, amestecând pe cei din Bucovina cu cei din Ungaria. În România se procedează altfel cu jidanii cari n'au nici drepturi. Ziarul »Adevărul« spune că jidanii n'au drepturi.

Vasile Goldiș: »Adevărul« la noi în România este un ziar evreiesc. (Mare șgomot, risete. Voci: Te-a scăpat gura, ai mărturisit ca gravități cătră România.)

Nagy Dezső: Mă bucur că te-a scăpat gura. Recunosc că unele părți ale legii naționalităților nu-s executate. Dar trebuie să revizuiim legea asta. Iele ne silesc să ne ocupăm de chestiunea națională. Trebuie să creăm garanții constituționale în privința asta. Trebuie să clădim statul unitar unguresc. Naționalitățile au martiri penzionați, cum a fost Axente. Adevărații martiri îi avem noi unghurii. Trebuie să luptăm și ne vom ajunge scopul. Votează proiectul. (Aplauze)

Moskovitz Iván cere de-asemena garanții pentru constituție. Vorbește despre chestia națională cu oare-care cumpătare.

Kovácsy Albert: Cere mai întâi de toate împunerea poporului unguresc față de naționalități cari se întăresc tot mai mult. Arată cu date statistice starea culturală a naționalităților. Ele s'au întărit mai ales pe timpul pasivității pe terenul economic. Băncile românești înfloresc și întrebunțează o mare parte a venitului lor pentru scopuri culturale. Trebuie să începem lupta pe terenul economic.

Ministrul internelor contele Andrassy Gyula: Nădăjduesc, că peste puține zile vom prezintă

primul proiect pentru garantarea constituției. Nu-i adevărat, că vrem să maghiarizăm cu forța. Dacă înaintașii noștri ar fi voit, ar fi putut maghiariza până acuma naționalitățile. Nobilimea se compune din toate neamurile. Ca mulțămă acuma, naționalitățile ne acuză pretutindeni, că maghiarizăm. *Maghiarizarea cu forța nu-i cu puțință. Nu se poate să răpim limba milioaneilor.* Cer ca funcționarii publici să nu facă deosebire de naționalități. Ași dori chiar, ca ei să cunoască limba poporului. Dar fac deosebire între cetățenii credincioși patriei și între agitatori. Față cu acești din urmă trebuie să fim energici, căci ei sunt ucigașii patriei. Nu recunosc partidul național pentru că nu are program și este contrar statului. Nu-i acuză că gravitează spre afară căci n'am dovezi. Dar naționalitățile nu caută ca Ungurii interesele statului întreg; ci numai interesele lor particulare naționale. Citează manifestul partidului național publicat în luna lui Martie cu ocazia dizolvării camerei. Aici se spune, că dizolvarea asta nu-i privește pe naționalități, căci nimeni nu le-a promis drepturi. În alte cuvinte: nu iau parte la politica coaliției, căci nu li s'a făgăduit nici — un bacșiș. (Aplauze). Aurel Popovici arată mai bine programul național. Titlul cărții sale *Gross-Oesterreich* îl arată mai bine de cât orice. El vrea să creieze o Elveție austro-ungară. O astfel de confederație nu ar putea exista în Europa. Politica naționalităților este apropiată de politica lui Popovici. Ea vrea să desființeze neatârarea Ungariei. Ele vor să pue drepturile lor naționale sub protecția monarhiei. Ideia lui Polyt de a înființa comitate pur naționale, ar fi asuprirea unghurimii. Pagubele acestui vis le vor avea chiar naționalitățile. Ceeace fac deputații naționaliști aici în cameră este un păcat în contra statului și a neamului lor. Ei trezesc neîncredere către neamurile lor și întăresc șovinismul unghuresc. Ei vor face ca **legea naționalităților să fie încurând abrogată.** Ei tăgăduiesc ideia fundamentală a acestei legi, unitatea politică a națiunii, dar cer executarea dispozițiilor ei amănunțite. Ei mai păgubesc și pe conaționaliștii lor din alte părți. România și Serbia au nevoie de Ungaria. Tatăl-meu a inaugurat politica de prietenie cu aceste state.

Thaly Kálmán: Lui îi datoresc și regatul.

Contele Andrásy Gyula: Deputații naționaliști primejdiesc această prietenie, deși sunt chemați să strângă legăturile lor cu noi. Ei agită în străinătate în contra Ungariei.

Milan Hodja: Nu mergem să agităm în străinătate.

Contele Andrásy Gyula: Nu tăgădui căci dovedesc. Politica mea națională va fi: Voi iubi naționalitățile, dar voi începe lupta ceva mai energică și voi prizoni cu o nemiloasă asprime pe agitatori! (Aplauze prelungite)

Mai vorbește **Ballagi Aladár.** Camera votează budgetul internelor și răspinge propunerea dlui *Vaida.*

Sedința se ridică la 2 ceasuri.

Feriți-vă de contrafaceri.

(Gh.) Zilele trecute o telegramă din *Obzor* anunță că ziarul «Obzor», al rezoluționiștilor croați într'un articol de fond a descoperit o coaliție a elementelor mai dispartate: socialiști, starceviciani și vechiul partid național pentru a răsturna coaliția croată, numită partidul rezoluționist, aliatul coaliției unghurești. Ziarul croat aducea amănunte asupra acestui «infam» complot al elementelor răsturnătoare împotriva singurului partid cu sentimente bune croate «Pester Ll.» care aducea știrea asta, adaugă că de bună seamă această știre nu-i decât o născocire îndrăzneată și rafinată menită numai să întărească poziția și unirea cam amenințată a partidului rezoluționist.

Și lucru ciudat, exact aceiaș poveste se repetă după câte-va zile în Ungaria, «Bud. Hir.» aduce într'un lung articol, știrea că în sinul coaliției, a sfintei coaliții a tuturor elementelor bune, cinstite și patriotice, s'a format

o contră coaliție. Ea ar cuprinde toate elementele turbulente, de dezordine și anarhie, tot ce-i contrar societății și națiunii: Socialiștii, naționalitățile, clica Fejerváry—Kristóffy și cu rămășițele partidului liberal.

Vechiul partid liberal, zice dl Rákosi în »B. H.«, face încercări de înviere, zierele lui Kristóffy urmează o campanie înverșunată împotriva coaliției, socialiștii au mobilizat toate straturile societății și *agitația naționalităților* curge neîncetată în mează-noapte și în răsărit. Toată țara-i răscolită de o agitație necontentită. Agitatorii pregătesc greva generală și la vară greva muncitorilor agricoli. Ei au instigat chiar și pe funcționarii publici, ațitându-i să ceară urcarea lefurilor. Este o nepace, o turburare generală care se întetește. Fără îndoială, zice dl Rákosi, este o agitație îndrumată în chip sistematic. Fiește, o agitație »fără suflet«, cum cer regulele știlului și ale tradiției gazetelor unghurești. Un *bellum omnium contra omnes*, acesta-i scopul turburătorilor. Iar când anarhia și caosul vor fi complete, atunci în turburarea generală, »contra-coaliție« va ști să se folosească de prilej pentru a pune mâna pe cârmă și pentru a-și realiza scopurile-i atât de vătămătoare țării.

Iar coaliția, sărmana nevinovată coaliție, atăcată într'un chip atât de subversiv, atât de viclan, suferă cu o enigmatică și neînțeleasă nepăsare, această năvală aspră a potrivnicilor. Este luptă ce se dă de o parte între viclenia conștientă care nu cunoaște țărături față în față cu mijloacele nobile ale unei moralități, care respectă legile mai presus de toate și se reține dela orice faptă de retorsiune.

Și este de crezut, că Dreptatea să nu învingă Strâmbătatea, întocmai ca în povești.

Curat ca în povești, dle Rákosi. Ba mai mult, povestea dtale — seamănă mai mult chiar cu adevăratele povești pentru copii decum s'ar crede. Ea este toată numai o poveste ticluită cu tot talentul dtale de gazetar și cu tot darul neîntrecut de a imita pe »frații croați«. Pentru că dela această poveste a dtale nu-i decât o contrafacere, o copie a originalului croat. Dacă am sta să facem paralelă între bazmul dtale și al dlui scornitor oficios dela »Obzor«, am descoperi o următoare asemănare dela cele mai mari până la cele mai mărunte lucruri. Asemănarea izbitoră dintre situația politică din Croația și Ungaria, analogiile dintre căderea partidului național dincolo și a partidului liberal dincoace, dintre ridicarea opoziției coalizate dincoace și dincolo, ele au fost arătate în multe rânduri în presa unghurească. Pentru a desăvârși analogia aceasta, probabil, ai imitat pe confrății croați și cu creierea acestei legende.

Ai izbutit, nu tăgăduim.

Căci într'adevăr nici odată o analogie mai perfectă, mai leită-poleită nu am văzut. Cazul lui »Obzor« și al lui »B. H.« samănă până și în comentarul ce i-se cuvine să i-se dea. Toată anticoaliția despre care ni-se aiurează nu-i numai o ticluire, ci o ticluire cu rost: cu foarte mult rost. Ea are menirea să întărească situația zdruncinată a guvernului și să întărească armonia din sinul coaliției și mai ales din sinul partidului kossuthist.

Fără îndoială, ea răsare dintr'un calcul foarte inteligent și șiret. Am semnalat de atâtea ori în timpul din urmă, simptomele de nemulțumire și semnele de descompunere din sinul coaliției. Partidul kossuthist

este cu deosebire bântuit de ele. În sinul lui, un grup de deputați mai tineri, mai vioi și mai întreprinzători, manifestă aproape zilnic o nemulțumire greu înfrânată și ascunsă.

Prin urcarea coaliției la putere, ambiția acestora încă nu a fost pe deplin mulțumită, și nu toate puterile, tot dorul de luptă și de fapte au fost cheltuite.

Pentru partidul kossuthist, ar însemna o primejdioasă concurență, căci tot curentul de simpatii și de popularitate de care se bucură acest partid s'ar îndruma pe viitor către disidenții pe cari opinia publică unghurească s'ar obicinui a-i privi ca pe reprezentanții adevăratului spirit de opoziție kossuthistă. Dar partidul kossuthist azi formează nu numai majoritatea în sinul coaliției, ci și în sinul camerei întregi. Printr'o disidență mai însemnată însă, el ar pierde situația aceasta hotărătoare.

Pentru celelalte partide din coaliție, ieșirea grupului de nemulțumiți, dimpotrivă ar însemna un avantaj.

Această schimbare ar asigura pe viitor echilibrul forțelor azi descumpănit în sinul coaliției deoparte și în viața parlamentară de altă parte.

Ea ar asigura coaliției o viață îndelungată la guvern, iar vieții parlamentare o opoziție unghurească, care va putea face opoziției ne-unghurești, concurența de simpatii a cărei nevoie se simte azi așa de tare, de toți Ungurii.

Pentru a precurma deci primejdia ce amenință partidul kossuthist prin desbinare și dezidență, »B. H.« inventă bazmul anticoaliției. Fără îndoială este o manoperă, un calcul abil acela de a închegha unitatea partidului pornit spre destrămare printr-o presiune fictivă venită de afară.

Indignat și îngrijit de »uneltirile« anticoaliției iscodite de el însuși, dl Rákosi se adresează către partidul kossuthist. Cu o asprime atât de bine fățurită, dânsul muștră pe Kossuth, care se arată prea tolerant, prea îngăduitor față cu elementele nemulțumite din partid. Oare nici partidul să nu-și cunoască datoria, întreabă. Nu vede oare Kossuth că există deja un partid și mai extrem de cât al său, care s'a organizat și s'a împuternicit în interesul împăratului?

Nu mai este nevoie să spunem că nici dl Rákosi nu crede ceea ce spune. Cu atât mai puțin va crede lumea noastră. Este de prisos de a desmînți, că partidul național s'a unit cu vechiul partid liberal din partea căruia noi am suferit timp de 40 de ani atâtea prigoniri și atâtea mizerii. Dar bazmul va fi crezut și își va face efectul. El va îngrozi pe copii pentru care este inventat.

Dar el mai are încă un rost, cel mai grav pentru noi. Nu putem să judecăm situația după vechile șabloane politice zice »B. H.«. Aici este nevoie de *putere de energie, de autoritate, de fapte și de patriotism.* Coaliția nu a primit puterea pentru a restabili *statul quo* și pentru a crea reforma electorală numai, ea mai are sarcina de a — *guverna.* Știm cu toții înțelesul acestei *guvernări* cu procurori, cu procese, cu închisori și amende.

Supt aspectul acesta, *anticoaliția* va fi o justificare pentru nouă prigonire ce ni-se pregătește. Guvernul are nevoie de el, ca Fiesco de harap, pentru ca să-și facă datoria. Mai mult: harapul a început să-și facă datoria.

Vorbirea lui dr. M. Polyt

— rostită în ședința dela 22 c. a Dietei. —
(Urmare și fine).

M. Polyt: Dacă ceeace vreau să pun în discuție este sistem și procedură europenească, apoi poftiți și aclamați! (Strigăte în stânga: N'ai nici un drept să vorbești în acest ton! Președintele sună). Înțeleg chestia preparandiei din Zombor. Dela existența acestui institut tocmai acum se împlinesc o sută de ani. Nici un guvern, fie guvernul absolutist, fie epoca diplomei de Oct., fie că am lua epoca dela 1867, niciodată, nimeni, nici chiar baronul Bánffy Dezső n'a tăgăduit caracterul sârbesc al acestui institut. Și ce a făcut on. ministru al cultelor și instrucției publice? Privitor la acea preparandie, care de o sută ani există și al cărei caracter sârbesc nimeni nu l-a tras la îndoială, actualul ministru Apponyi a dat poruncă că nu e permis să fie numită *sârbească*, ci cuvântul »sârbesc« să fie eliminat (aprobări pe băncile partidelor maghiare).

Olay Lajos: Suntem doar în Ungaria!

Polyt: Dar atunci, când noi Sârbii am sângerat împreună cu Ungurii luptând contra Turcilor, nu-i așa: n'ar fi fost potrivită o asemenea procedură? Pe vremuri când sub steag sârbesc am sângerat alături cu Ungurii, ne-ați recunoscut de Sârbi. (Intreruperi: Unde, când?).

Olay: La Szt.-Tamás, nu-i așa?

Keller: Damjanich s'a lăpădat de ei!

Polyt: Dar dacă D-Voastră vă și place această procedură, eu așa cred, că nu-i europenească și mai puțin m'aș fi așteptat la așa lucru dela dl conte Apponyi, pe care-l cunosc mai bine de treizeci ani; l-am cunoscut încă pe vreme, când sub Sennyei începuse a-și încerca aripile pe tenul politic. Și sunt convins, că dacă ar trăi Sennyei, acest fost eminent bărbat de stat, nu ar aproba ceea-ce face discipolul său, pentru că se poate zice: contele Apponyi este elevul lui Sennyei.

Olay: Slava Domnului că numai a fost și că acum nu mai e, ci e Ungur!

Polyt: Au înaintat ministrului de interne, pentru a fi aprobate, un proiect de statute a unei casine, ministrul de interne a și aprobat, dar a ordonat ca prețutindenii unde este cuvântul »sârb«, să fie șters!

Întreb acum: putem oare aproba, putem să primim proiectul de buget? Aceasta e chestie de încredere, dar noi naționalitățile, nu avem încredere în actualul guvern.

Guvernul coaliționist este cel mai șovinist din câte au existat. Majoritatea este însă — labanți! (Zgomot și ilaritate în stânga). Politica actuală de naționalități este foarte greșită și-i pricinuește Ungariei colosale cheltuieli. Asta e politică împotriva naționalităților, pentru că majoritatea acestei țări e locuită de naționalități și în contra acestora se ține aparatul atât de costisitor.

În provincie, la periferii sunt foarte mulți streberi, a căror ocupațiune este să facă patriotism maghiar. Deja înainte de asta cu 30 de ani am spus, că sub masca patriotismului în țara asta joacă rol tot felul de nații (Zgomot). Este aici în capitală un publicist sârb, care înainte vreme fusese călugăr, dar l-au dat afară; s'a dus atunci în Serbia, dar și de acolo l-au isgonit, pentru că domnul acesta are o purtare grozavă.

A venit apoi în Budapesta și fiindcă știă foarte bine ungurește, a început în ziarul ce edită să se laude cu patriotismul seu maghiar, a început să facă pe apostolul prieteniei cu Ungaria și într'un număr din urmă scrie că primul-ministru l'a întrebât că ce ar trebui să facem cu congresul bisericesc care se va întruni în *Decemvre la Karlovitz*).

Eu însă așa cred, că dl prim-ministru, care e bărbat cu minte, nu dă nimic pe părerea unor asemenea oameni, chiar dacă acesta editează și foaie. (Cine este respectivul? Alte strigăte: Marcovici!) Eu nu-l numesc, pentru că el nu mă împoartă de loc, ci am vrut numai să scot în relief chestia în sine (Zgomot).

Câteva cuvinte încă, și termin.

Onor. Cameră! Situația actuală a Ungariei e foarte critică. E critică atât din punct de vedere al politicii interne cât și a celei externe. Eu nu știu la ce s'a referit pactul, despre care se vor-

*) Un individ d'acesta este și din neamul românesc! Redacția.

bește atâta, nu știe dacă se cuprinde în el sporul contingentului militar, dar știu că noi nu o să purtăm războiu nici ca Germania, nici cu Rusia, nici cu Franța, dar în Balcani poate să avem de lucru. După a mea părere, Ungurimea n'are interes să facă politica cercurilor conducătoare din Viena. De aceea, cred eu, ar trebui să se spună odată clar: Ungaria ori Ungurimea este pentru ocupație ori contra?

Contele Battyányi Tivadar: Dar ce vrea domnul. (Sgomot.)

Polyt: S'o spunem pe față: vrem să spriginim cercurile austriace, vieneze, da ori nu?

Markos: Nu!

Polyt: On. cameră! Deoarece ce nici în ce privește politica internă, nici în cea externă, nu consimț cu actualul guvern; deoarece guvernul de acum nu este aderent al direcțiunii democratice, care cucerește în Europa întreagă; deoarece masele largi ale poporului sunt cu noi, naționaliștii și, în fine, deoarece nu pot avea încredere în guvern, nu pot primi nici proiectul de buget (aplauze pe băncile naționaliștilor.)

Libertatea economică și legea industrială.

De dr. U. T. Mihaiu.

VII.

Ungaria contemporană nu are condițiunile organice pentru o industrie proprie, lipsește capitalul, munca, abundența materiilor prime, lumea consumantă, lipsește mai ales posibilitatea exportului fără care orice industrie modernă, e moartă. Fără export rămâne cercul de bușeu restrâns, specializarea, perfecțiunea și lărgirea usinelor și fabricelor e eschisă, ce realizează industria apuseană și americană zilnic prin ajutorul târgurilor internaționale vaste.

De aceea va rămânea industria noastră infirmă față de industriile uriașe a cartelelor și trusturilor, ea va produce retrograd, scump și mediocru până când industria internațională produce prin omnipotența ei eftin, fasonabil, modern. Zădarnic avem o industrie națională, în materie de consum stă calitatea presus de ori ce considerațiune patriotică. Mânia se apreciază după valoarea ei internă, nu după embleme naționale. (Tulipanul!)

Noi privim legea industrială ca o renaștere a mercantilismului, care a bancrotat odată în istorie și care va produce la noi după împrejurările zugrăvite o serie de conflicte între munca agrară și industrială, între capitalul agrar și creditul industrial, precum între multe alte interese. Mercantilismul s'a epuizat și e infirm pentru o viață nouă. Existența lui artificială și protegiată se experimentează pe cheltuiala agriculturii. Mercantilismul unguresc e un parazit. Pergamentul privilegiului acordat industriei e pielea trasă de pe țărâtime, un neo-feudalism agrar și fiscal.

Protecționismul fie cum o fi, e exploatarea majorității din partea minorității. Socialismul e exploatarea minorității din partea majorității. Ambele sisteme violează nu numai interese generale, dar compromit justiția. D'acea repetăm și acum, că guvernul face rău când se pune pe punctul de vedere izolat unei singure clase productive, el nu mai este atunci un guvern adevărat, care trebuie să stee presus de partide, ci însăși o partidă scoborită în arena luptelor egoiste și unilaterare; el nu mai reprezintă rațiunea politică, ci speculațiunea unei caste. Un minister e un funcționar în stat, el trebuie să servească pe toți în mod egal fără distincțiune de rasă ori clasă. Prin

aceea că guvernul protejează numai industria fără să protejeze și alte branșe productive, cade în cusurul economiștilor canonici, mercantiliști și socialiști. Din momentul acesta nu mai represintă interesul general, ci interese speciale, nu mai împlinesc misiunea lui generoasă față de toți, ci slujba unui agent în folosul unei caste.

Proptiți pe documentele irevocabile ale istoriei, trebuie să refuzăm politica mercantilistă a guvernului. Noi rămânem discipolii fideli ai revoluțiunii franceze din 1789, care a proclamat în lume libertatea economică. Singur sub regimul libertății economice sunt toate interesele egal de îndreptățite și garantate. Doar concurența liberă promovează propășirea veritabilă, protecțiunea corupe și duce la decadentă.

Regimul libertății economice încă nu e perfect, și el are defectele lui, dar el e totuși cel mai uman și superior. Dacă indiziile economice slabi sunt la multe încercări expuși, le stă îndemână arma puternică a asociațiunii, prin care devin tot atât de tari ca cei mai tari.

În sensul acesta s'a pronunțat și actualul ministru președinte din Paris, Clemenceau, acum câți va ani, *că politica lui continuarea revoluțiunii franceze*. Noi rămânem admiratorii și uvrierii servili ai acestui eveniment colosal, care a svârlit anathema contra ori cărei protecțiuni, arborând peste întreaga societate muncitoare stindardul libertății.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 27 Noembrie 1906

— **Inchiderea cărciumelor în zi de serbătoare** este o veche dorință a tuturor celor-ce doresc moralizarea poporului. În ședința dela 23 Noembrie n. ce s'a ținut la clubul kossuthist, ministrul de finanțe Wekerle a spus că în curând se va ordona *ca dela orele 10 în sus în zi de Duminecă să fie închise toate cărciumile!*

Numai să se și țină de cuvânt.

— **Sfințire de biserică.** Duminecă s'a sfințit cu deosebită pompă biserică de nou renovată din Bârsa. Actul sfințirii l-a îndeplinit P. On. d-n. protopop Ioan Georgea, cu asistența preoților Lazar Oprea (Chioindia), Aug. Mihulin (Sibiu), Ioan Beltechi (Adeșdi), Dim. Popoviciu (Cermenți), Iuliu Bodea (Buteni), Ioan Popovici (Bârsa), I. Giurgiu (Hodis), Victor Faur (Govașdia), Ioan Andreiu (Păușeni), Sabin Micluța (Chertiș), Virgil Mihulin (Comlăuș), și diaconul Cornel Lazar (Arad).

De față a fost dl deputat dr. Ioan Suciu, adv. dr. A. Grozda, o frumoasă cunună de dame și domni.

Lă banchetul dat s'au rostit nenumărate toasturi și s'a adus laude bârsenilor și celor ce-au contribuit la înfrumusețarea locașului dumnezeesc.

— **Alegere de preot.** Duminecă s'a îndeplinit în Săn.-Miclăușul mic postul de paroh devenit vacant prin abdicarea lui Emil Stoica. Dintre trei recurenți au reușit cu o majoritate covârșitoare de voturi dl Ioan Morar, administratorul de până acum.

— **»Az Ország«**, ziarul lui Andrássy și a partidului guvernamental, a încetat a mai apărea.

— **Românii să țină minte!** Un avocat din Ilia, cu numele dr. Komlos (nainte de botezul cu 5 pițule Kohn) József a trimis la universitatea din Cluj următoarea înștiințare:

»Caut un candidat de avocat, care să știe desăvârșit de bine românește.

»Însemn, că poate fi de orice neam

(naționalitate) și de ori-ce religie, — *nu-mai român nu!*

Și să se noteze, că întreg cercul lilei este locuit de *Români!*

Oare ar mai putea trăi pe acolo jupânul Kohn, — Komloșii dacă într-o bună zi s'ar cobori sfântul Duh peste Români și ar face toți vot serbătoresc, că *nu mai intră decât în cancelarie de avocat român?*

— **Școala nouă!** Citim următoarele în «Drapelul» de Sâmbătă:

»Din Caransebeș ne sosește o știre pe cât de scurtă pe atât de ciudată: Reprezentanța orașului Caransebeș — la propunerea dlui avocat dr. Nicolae Ionescu — a votat o moțiune prin care reproabă atitudinea ziarului «Drapelul» pe cuvânt, că a produs în extras vorbirile dlui dr. V. Branice și dr. G. Dobrin, rostite la ultima congregațiune extraordinară a comitatului Caraș-Severin în legătură cu afacerile comunității de avere a fostului regiment confinar romano-banatic Nr. 13, ajunse la ordinea zilei și puse la desbatere.

»Nu cunoaștem încă textul autentic al moțiunii din chestiune, prin urmare nici nu ne putem pronunța în merit. Dar ni-se comunică, că dnii cari s'au avântat până la desaprobaria ziarului nostru au fost neplăcut atinși din cauza, că atât dr. V. Branice cât și dl dr. G. Dobrin au cutedat să iee în desbatere mersul serbărilor împreunate cu desvălirea monumentului dela Caransebeș, precum și activitatea dlui Constantin Burdea, fostul primar al orașului Caransebeș și prezent prezident al comunității de avere și deputat dietal.

După ce a dat vot de încredere ciracului dlui Burdia, era indicat ca frații Ionescu să reprobe și atitudinea celor cari au criticat politica dlui Burdea.

Noi înțelegem, ca în vederea posturilor ce se vor deschide la noul gimnaziu ungu-resc (pe bani *românești*) din Caransebeș frații Ionescu să fie intrat cu totul în apele «Ilustrității Sale dlui Burdea». De ce nu o spun însă pe față, ci mai vor să fie socotiți în partidul național?

Partid național cu Burdea, Pfeiffer și spîterul Müller, — nu se poate, dlor frați Ionescu!

— **Alegere de preot.** Joi în 9/22 Noemvrie s'a întâmplat în F.-Oșorheiu (Bihor) alegerea de preot, unde s'a ales cu o covârșitoare majoritate înădrul abs. în teologie *Petru Popa*, unul dintre cei mai vrednici și apți tineri din generația mai înădră. *Un alegător.*

— **Carte oprită.** Citim în foaia oficioasă, că ministrul de culte și instrucțiune publică a oprit a se întrebuița în școală «Istoria bisericească III.» Carte de religiune pentru școlaele medii ediția II. de dr. Petru Barbu.

— **Flăcăi slabi.** Asentările, ce s'au făcut săptămîna trecută în Cluj ne dă oicoană tristă. S'au prezentat 413 de flăcăi, dintre cari au fost înrolați numai 52 de inși, ceilalți fiind piperniciți.

— **Giron se căsătorește.** Din Paris sosește o veste foarte ciudată: Cumnata marelui dramaturg Henmequin, s'a logodit cu André Giron, pentru care contesa Montignoso, — precum se știe — s'a părăsit bărbatul cu necredință. Giron că-va săptămîni după ce fugise cu contesa, devenise foarte renumit, ziarele n'aveau un obiect mai predilect decât a se ocupa de fuga acestor doi îndrăgostiți. Nu s'a bucurat însă multă vreme de aceasta glorie. Aventura celor doi îndrăgostiți, a avut sfârșit tragic. De-atunci nu s'a mai auzit nimic despre Giron. Despărțirea de către moștenitoarea de tron așa se vede, n'a fost dureroasă pentru el. Se căsătorește și trage un vâl peste trecutul său.

— **Românii din Bârsău — înaintea tribunalului reg. din Zălau.** Citim în «Gazeta de Duminecă» următoarele: Contra alor 32 de români, din Bârsău s'a pornit acuză, prin procurorul Diószeghy Gábor, acuzați fiind românașii noștri, în frunte cu părintele Ioan Vasvári și fiul său George Vasvári, pe baza §-lor din punctul criminal 176., 301., 302., pentru *siluire tumultoasă* și atacare gravă a integrității corporale, ce ar fi comis când cu alegerea de deputat al Cehului în anul 1905.

Povestea veche. Ei, cei tari, — de cătră pădure! Baronul Bornemissza vrea să scoată vinovați pe pacinicii români, pentru că au cutedat și ei să strige un: »să trăiască deputatul nostru G. Pop de Băsești« și nu s'au târfit pe foale, ca și câinii, îndată-ce dl baron, și ai săi, s'au prezentat proslăvita față.

Azi să 'ncepu ascultarea acuzațiilor, și din fașiunea lor de până acum reiese clar: »Turcul te bate, turcul te judecă«!

Pretorele Ujheiyi și Müller Lajos, pădurarul, acești supuși și lingăi ai baronului, avură rol însemnat: cu pușca în mână terorizau pe poporul nost, promițându-i, nu mai puțin decât gloanțe. Frumoasă invitare la vot!

Cocișii »domnilor« aveau drept să improaște cu sbiciul și cu spurcate înjurături între ai noștri, — iar românii, sunt trași în acuză, pentru că s'ar fi vorbit, să oprească pe »domni«, să le conturbe voiajul.

Procurorul își va da silința, să-i scoată pe ai noștri de »element turbulent«, dar nu cred să-i suceadă.

Va dura procesul 2—3 zile. Așteptăm judecata, dreptatea — lor.

Ca apărători funcționează avocatul George Pap și cand. de ad. Alexandru Aciu.

Senatul compus din juzii: Bokor, Gyenge, și Baróthy. Procuror e: Diószeghy.

Românii se poartă cu demnitate, resping acuzele neîntemeiate.

— **Greva școlarilor poloni.** Numărul de Sâmbătă al ziarului «Csas» publică în întregime epistola, ce marele poet și romancier polon, Sienkievic a adresat o împăratului Wilhelm al Germaniei, în afaceri a grevei școlarilor poloni. După ce arată nedreptățile și infamiile autorităților politice comise față de poloni continuă: »Maj. voastră de sigur nu va îngădui și nici nu poate să îngăduie, ca sub stăpînirea Maj. Voastre să se continue astfel de luptă rușinoasă. Regele Prusiei a spus la 1867 supușilor săi poloni, că limba și legea lor vor rămâne a neștirbite și că în aceia țară vor rămâne poloni păstrându-și limba, obiceiurile și tradițiile lor. Dar cum se respectează cuvîntul regelui. Nu există drept, ce contra dreptului, și lege, ce contra legii, s'ar putea îndrepta. Popoarele și-au dobândit dreptul de existență dela Dumnezeu, acesta provine din voia lui Dumnezeu.

În aceia monarchie, în care Majestatea Voastră sunteți stăpâni după voia lui Dumnezeu, nu-i iertat să fie violate drepturile altora. Procedura guvernului Majestății Voastre însă violează drepturile familiei și drepturile părinților față de copiii lor. Contra acestei proceduri conștiința creștinească a Majestății Voastre va găsi drumul dreptății.

— **Apa amară „Igmândi“ alui Schmidthauer** e foarte bine să se găsească în fie-care casă, ca la caz de nevoie folosind din ea câte jumătate de pocal, delătură definiția ori-ce boală de stomac și astfel împiedecă răspîndirea boalei în organizația corpului. Aceasta apă nu numai te mîntue de boală, dar dezvoltă pofta de mîncare.

— **Cea mai plăcută alifie** pentru înfrumșetarea feței damelor, care cu tot dreptul poartă atributul de »*neintrcut*«, e fără îndoială vestita alifie *Crema Cornelia* a lui *Leszkovácz*, care e înfrumșetarea feței damelor de pe întregul rotogol al pămîntului. Cel mai sigur mijloc contra pis-truielor de pe obraji și delăturarea bibircelor-*Crema Cornelia* se folosește nu numai la obraji, ci ea netezește și albește și pielea grumazului, a umerilor și a mânelor, dîndur-le o fineță deosebită.

O regină mare.

Ziarele din România publică următoarea scrisoare a Reginei României:

»Ce-i drept, nu e obiceiul între noi, ca să ne apărăm de numeroasele neadevăruri ce se tipăresc despre noi, în ziare și chiar în cărți. E dătină să ne învăuim într-o tăcere deamă și de nepătruns. Dar unele greșeli sunt păgubitoare din pricina pildei rele ce constituiesc și împotriva celei din urmă din aceste greșeli cari au circulat prin ziare, aș voi să protestez.

»Dumnezeu mi-a pus doar condeiul în mână și nici odată nu am combătut, nici m'am apărat cu dînsul, dar de data aceasta simțămîntul meu de dreptate se revoltă peste măsură.

»Regele e bolnav de un an de zile deplin și în ultimele luni nu a avut o noapte fără de dureri, iar ziua a stat cu pumnul înclășiat, rezistînd cu îndărijire boalei, — dar cu toate acestea nu și-a pierdut nici odată răbdarea. Cum s'a putut crede o clipă măcar că bărbatul de fier nu va suporta nenorocirea unei boli lungi, cu aceeași tărie de voință pe care a opus-o tuturor furtunelor vieții sale atât de agitate! De câte ori nu i-am aplicat lui cuvintele lui Buerger (cunoscut poet german Nota red.): »Rău i-a fost împăratului pe frig și căldură, adesea dormit-a în zale în cort, adesea abea avut-a apă la pâine, și mai adesea suferit-a și foame și sete.

»Cine a vizitat în Expoziție mica colibă pe care în tot timpul războiului a locuit-o împreună cu guzganii, șoareci, fum, zăpadă și ghiață, a văzut că nu exagerez.

»Răbdarea regelui e și acum eroică. Și acum când bărbatul obicinuit să lucreze mult, e condamnât să stea culcat, să nu facă nimic tocmai în ajunul deschiderii Camerelor, când altădată îl năpădeau toate cestiunile, — și acum, când trebuie să aibă curajul de a nu afla măcar cum merg lucrurile, — amabilitatea sa n'a scăzut nici o clipă! Iritat n'a fost el niciodată. E prea bine crescut pentru ca să-și permită ceea ce-și permit unii sub numele de »nervi«. Fiecare prescripție medicală o urmează cu cronometru în mână, fiecare doctorie o înghite încet, fără a-și schimba fața, de par'că ar fi un deliciu, iar toate micile deranjuri pe cari o îndelungată căutare le cășunează, le primește cu o liniște senină.

»Răbdarea însemnează curaj când furnalul e la maximul de temperatură și metalul topit se revarsă în forme multe. Cum să nu fi rezistat și acestei încercări, bărbatul răbdării de fer? Nici odată n'am avut un bolnav mai bun decât pe rege, și am îngrijit mulți în viața mea.

»Succesul este într'adevăr corespunzător: dela cura de culcare și lapte durerile au încetat, nopțile aduc liniște și toată ziua o petrecem citind. Toate mesele sunt pline de cărți, — e numai greu să găsim una pe care el să n'o fi celit încă. De oarece am darul să citesc oare întregi fără a o-bosi, — ducem o viață foarte interesantă. Mai cu deosebire citim Memoriile din toate timpurile, din toate culorile și din cele mai diferite pene, ele îmbogățind cunoștințele istorice pe cari regele ca bărbat de stat pune cel mai mare preț. Elimi spune în totdeauna:

»Politica este istorie trăită, și totul se repetă în lume. Când citești, vezi că popoarele rămân aceleași și că în toate timpurile se poartă la fel.

»Păcat că nimeni nu poate privi în pacea și armonia acestei camere de bolnav!

»În țara noastră plină de soare Noemvrie e o lună minunată și pătruns de soare e marele nostru dormitor tapetat cu lemn de nuc bogat sculptat. Ferestrele dinăuntru pe cari sunt adăptate povestea celor șapte ciori și a surorii credincioase după Schwindt, stau deschise și lasă ca sfântul soare să aurească toată lemnăria. În camerele de alături toate ferestrele sunt deschise așa că aerul rămâne curat și proaspăt și seninătatea luminează toate.

»Celelalte femei mă întrebă adesea zimbînd dacă pe lângă toate grijile n'am și puțină bucurie, că am și eu odată un soț, o fericire de care în acest moment de muncă multă noi femeile nu

Iconostase noi,

precum și renovări după specialitate se execută cu cea mai mare conștiințiozitate-la zid arul de biserică

Schmidt János,

◀ Budapesta ▶

● IX. Soroksári utca 40. ●
Fondată la anul 1888. ●

ne putem împărtăși decât când bărbații ne sunt bolnavi.»

»Dacă însă scumpul bolnav ar fi iritat și nerăbdător, n'ar fi atât de frumos și n'ar trebui să fiu invidiată de fericirea că pot să-l îngrijesc, o fericire pe care o păzesc cu zel și nu voiu s'o împart cu nimeni!

Doctor Carmen Sylva

medic de casă și îngrijitoare de bolnavi exercitată.

București, 8 Noemvrie.

PARTEA LITERARĂ.

Din călătoria mea la București și la Constantinopole.

De Teodor Filănescu.

XV.

Înainte de despărțirea noastră de »Arenele Romane« trebuie să amintim și luptele internaționale de atletii lumii pe care le-a aranjat o societate din Paris, în fiecare sară în »Arenele Romane«. Aceste lupte au stârnit interesul nostru, căci vedem cum neamurile mari ca: Francezii și Germanii se îngrijesc și de cultivarea puterilor fizice. Afară de aceste popoare mari, au fost reprezentate și alte națiuni, chiar și Negrii din Senegal, pânăce noi Românii am rămas în urmă.

La noi nu se cultivă acest sport, dar nici gimnastica.

Slavii de sud (Sârbii și Croații), Bulgarii, Slovenii, Cehii și Polonii au societăți mari de gimnastică numite »Socoli« (Șoimii) după peana acestei pasere pe care o poartă pe capul lor.

Toate aceste neamuri slave au o uniformă și dau în fiecare an la un anumit loc congrese cu reprezentării din cele mai frumoase din lume. Așa anul acesta la serbarea socolilor în Agram (Zagreb) au participat peste 10,000, din acești au fost 1000 de cehi, 500 poloni, 1500 sârbi și bulgari, iar restul au fost croați din Croația, Slavonia, Dalmația și Bosnia.

Peste 2000 de socoliști au făcut exerciții de gimnastică într'odată sub cântul muzicii, și trebuie invidiat neamul slav, pentru succesele obținute în cultivarea corpului.

La noi Românii abia se pune bază gimnastice, noi suntem totdeauna în urmă și pentru ce? Cât m-aș bucura să văd în anul viitor la București v'o 10.000 de »Curcani« românești, cari ar putea ține piept cu »Socoliștii« slavi.

Încă nu e târziu, să ne îngrijim de noi înși-ne, să nu devenim prea moi și subtili, căci atunci ne vom teme de cea mai mică vijelie din partea vrăjmașilor nostri.

Corporațiunile »Curcanilor« vor ajuta totodată, a introduce și la frații din regat acel spirit de hierarhie, care e baza înaintării statului.

În corporațiunea curcanilor va comanda poate servitorul unui oficiu, șefului de birou; supunerea acestuia e însă pentru toți obligatoare.

Acest spirit de subordinație va aduce acea pace între frați, fără care nu poate înainta nici un neam.

În legătură cu aceste idei stau constatările mele făcute din experiență la București, că un serviciu de partid politic valorează mai mult decât jertfa pentru neamul întreg, și că mai mult e respectat și chiar temut un individ de corteșie decât un bărbat străin, care poate arăta, că a lucrat ceva pentru neamul românesc și aduce în inimă cele mai bune sentimente.

E timpul să se îndrepte și aceste lucruri și să se prețuiască oamenii după cultură și pregătire, și nu după recomandări din partea acelora, cari se țin de oamenii puterii.

Între altele am mai avea de amintit, că la București și-se poate întâmpla, să rămâi fără voie.

Mi-s'a întâmplat, că n'am putut face excursiunea cu Făgărășenii la Constanța și iată pentru ce. Cu toate că comandasem de seara la hotelier o birjă pentru dimineața, și m'am sculat deja la 5 ore, ca să nu întârzi trenul de 7 ore și 40 minute, birja mult așteptată nu mi-s'a adus. Un alt pasager din acel hotel era mai isteț decât mine, el s'a dus după ce a mustrat bine pe hotelierul, și și-a adus singur o birjă pe care a pus bagajul său și a plecat.

Acest domn fiind din țară, cunoștea mai bine

lucrurile decât mine, căci eu am rămas în hotel așteptând și mai departe să mi-se aducă birjă.

Pedepsește legea în România pe hotelierii, cari aduc prin astfel de tertipuri pasajerilor o pagubă?

Zic »soarta« a vrut să plec la Constanța în 19 Sept.

Călătoria dela București la Constanța e destul de monotonă, afară de holde, nu vezi nici o plantațiune, cu toate că pământul e priincios culturii pomilor. Apoi satele cu locuințele primitive, nevăruite, fac o impresie neplăcută. La Ciulnița vezi niște bordeiuri ordinare, nevăpsite, împrejurul conacului boierilor. La gară sunt magazinele de depozite pentru cereale și chiar aici lipsește plantațiunea. (Va urma.)

Economie.

Pește, pește!

Atât comuna Arad, libero-regească, cât și reședința comitatului Arad, nu au alte preocupări, decât de-a impune an de an, rând de rând, noi impozite poporului, locuitorilor. Și în aceste vremuri în cari abia anul din urmă a adus oarecare îmbunătățire pentru rezultatele muncii agricole; în aceste vremuri, când foamea ca un schelet rângește proletariatului dela sate și orașe; în aceasta vreme, când domni cu ochelari pe nas și învelitoare de piele la picioare umblă după iepuri; când sărăcia face să se sinucidă și slujbași dela comună (cari n'au avut norocul lui Krivány); când presa locală s'a plâns cu »adevărare«... lacrimi, că toate se scumpesc, și devine imposibil traiul în Arad; o, atunci »Domni« dela comună au aflat — mântuirea!

Iată acea mântuire!

Primăria orașului Arad, — fiind-că carnea de vită s'a scumpit la 1.20 cor. kgr.-ul cea de porc la 1.52 — 1.68, cea de vițel la 3. cor., iar acea »putere executivă« în a execută spulberarea și a cenușii din vatră a datornicilor cu contribuția nu e în stare să impună negustorilor săi măcelari restricțiuni legale, la stabilirea prețurilor cărnii, — s'a gândit să ajute »poporul«, sărăcimea... Să vedeți cum ajută!

În anul trecut firma de pescărie din Str. Deák Ferencz (Nu caut să-i știu numele, toată lumea cunoaște locul unde este, peste drum de »Függetlenség« și poate să verifice cele ce spun) a cerut dreptul de a aduce pește de mare dela Triest.

Consiliul comunal nu i-a dat concesiă cerută, sub cuvânt, că marfa e »împuțită«, deci primejdioasă pentru sănătatea consumatorilor eventuali.

În anul acesta »gheșeftul« pe care dorea să-l facă firma din cestiune, îl face »în favorul sărăcimei« orașul Arad, vânzând zilnic la 500 kgr. pește, à 95 fil. Kgr.-ul, — marfă adusă din Triest. (Hóni ipar! »Ce e cu Fiume?«)

Meschinăria neguțătorească a comunei noastre Arad poate fi înfierată, — dar aceasta e chestie de a doua mână...

Lucrul principal, asupra căruia voi să insist, interesul higienei publice; căci atentatul contra sănătății publice, cu atâta lipsă de scrupul pusă la cale de conducătorii orașului Arad, trebuie să revolte pe toți iubitorii de oameni! Și datori suntem, de a ne apăra unii pe alții contra celor ce spurcă și otrăvesc!

În presa locală, acaparată, probabil, de consortiul pescăreștii Primăriei a Aradului, s'au dat, înainte de valorarea în public a mărfii neplăcut mirositoare austro-italiene informațiuni, pe cari nu un medic, ci ori ce om cu nas normal și firesc, (și fără pretenții șvarglofile) le primește cu hohot, — dacă nu întrezărește... șarlatania.

Se spunea la gazetele maghiare locale, că peștele de mare, podoabă hrânirii Aradului »trebuie spălat cu apă cu oțet«, ca să nu-i rămână »gustul de mare«.

Apoi s'a făcut reclama, că peștele e minunat de bun, — dar nici cu zece galbini nu poți căpăta un pește cu cap de pește.

De-la cap se'mpute!...

... Și scriitorul acestor rânduri, care a trăit mai mult la malul mării, s'a minunat și de »legile« presei maghiare pentru prepararea acestui pește, și a cumpărat și lăsat să se gătească peștele, la cumpărarea căruia (în Halasz tér) dă năvală publicul, ca la... mântuire.

Am constatat deci, fără a fi medic orășenesc, că peștele ce se furnisează, ca pește de mare, în

piața din Arad, sub firma Primăriei, este niște șifa peștelui nevândut din vre-o hală din Triest (Austria!), cu care gheșeftăresc kossuthiștii dela Arad, domni, cari vor să sature poporul.

Că peștele trebuie spălat cu apă cu oțet (peștele în bucătăria cu pricepere condusă nu se spală nici când e sărat nici proaspăt,) pentru să-i omoare eventualii microbi azezați la suprafață, — pentru-că nu-i peștele de eri, de-acel i-au și tăiat capul, ca... cumpărătorii să-l poată mirosi la coadă, măcar că și după-ce l-au spălat »cu oțet« tot îi apucă amețeala de duhoare... când îl mănânci, e cel mult sec (dacă nu-l și mănânci roși).

Ultima noastră dovadă, că peștele de mare e cestiune a trecut prea de demult din stadiul de se numește proaspăt, e, că la prăjit (rántott) se desface carnea în cărlioane, ceea-ce am esperiat și ceea-ce e o caracteristică la toate felurile de cărnuri veteranizate.

Grațioșilor domni dela comună, ajutători ai sărăciei, credeți a mistifica publicul, prin reclama murdară ce vă faceți prin ziare, pentru a da șta mahurilor ce pot consuma și cui... »măncare de pește«?

Veți simți odată mirosul de baltă, în care vor merge toți după voi, pentru mântuirea »voilor economice« și igienice ale țării, pe care ziceți că o veți emancipa economiceste?

Pute a pește!

»Pihá!«

Sfinxescu

Ultime știri.

M. Sa pentru sufragiul universal. Budapesta, 27 Noembrie. Vorbim cu mai mulți membrii ai Casei Seniorilor austrieci, despre care se șvonișe că face greutăți sufragiului universal, M. Sa zis:—Aștept ca și Casa Seniorilor să se mească noua reformă și proiectul să se trimită îndărăt, la Reichsrath.

Procesul din Rosenberg.

Rosenberg, 26 Noembrie. Aici este o agitație colosală în sinul poporului și fruntașii slovaci abea pot reține poporul dela explozia sentimentelor sale. 60 de oameni și multă miliție a fost concentrată în

AVIS! Din cause de forță majoră reprezentațiunile teatrale din Arad ale trupei Z. Bărsan se amână până la o dată care se va face cunoscută în vremea sa.

Poșta Administrației.

St. O. Bpest, Mai 3.80 cor. aveți de plătit fie achitat abonamentul până la 1 Ianuarie

Redactor responsabil: Sever Bocu.

Editor proprietar: George Nichin.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușii

zăharul lui RÉTHY

— ce se oapătă tu ori care fărâncă. —

Prețul unui borcan 60 fil. Să se coară numai zahărul Réthy. Căci flacoane trimite pentru 8 cor. cu poșta

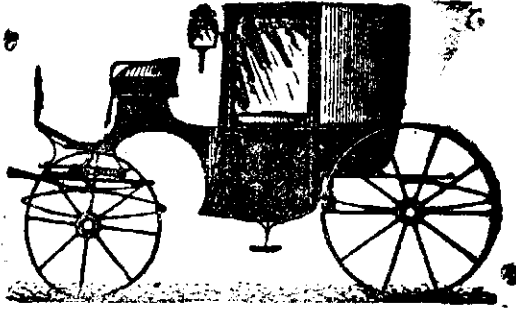
Contra rănilor

ce cu greu se pot cura și ce se repe-
tează, contra mâncărimei, unicul sigur
medicament este un extract de al meu.
Vindecă fără nici o durere, și în urma
lui boala nu se repetă. O sticlă, ce
ce e îndeajuns și pravurile necesare,
costă 5 coroane.

Pregătitorul și adresa:

Zenke Zoltán, Szeged.

la mai multe expoziții premiat cu primele premii.

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruțe de pe câmpie

Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea străzii Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruțe noi domnești.

Se pot căpăta pe lângă prețurifoarte
avantajoase

caruțe folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii, etc. etc.)
Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

La administrația „Tribunei” să afle de vânzare următoarele cărți:

Chendi: „Zece ani de mișcare lit.”	Cor. 1.—
Slavici: „Vatra părăsită”	” 1:50
Dr. Szabó: „Drepturile și datorințele”	” 5:20
N. Iorga: „Călătorii în Rusia”	” —40
Ardeleanu: „Buchetul men”	” 1.—
dtto „Lupta pentru drept”	” 2.—
dtto „Judecătoria cu jurații”	” —80
Bibl. „Bunul Econom” Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	nrul —08
Almanahul „Petru Maior”	Cor. 4.—
Maneguițu: „Reunirea Românilor”	” 4.—
Popescu: „Petru Cazacul”	” 1:60
Păcățianu: „Principiile politice”	” 2.—
dtto „Libertatea”	” 2.—
Chendi: „Ioan Botezătorul”	” 1.—
Pușcariu: „Juvenilia”	” 1:60
Cunțan: „Poezii”	” 1.—
„Monografia Brașovului”	” 4.—
„Biblioteca Noastră” nr. 3—4, 5, 7, 8—9, 10, 11—12, 13, 14, 15—17	nrul —28
Zianu: „Potpouri”	” 1.—
„Musa someșană”	Cor.—30
Lăpădat: „Conferințe”	” —20
„Școlarul Declamator”	” —50

La fiecare carte să se adauge 10 fil. porto.

„La Roma” de Russu Șirianu	Cor. 2.—	plus 10 fil. porte
„Povestiri și schițe” de S. Secula	1.—	5 ” ”
„Nuvele” de Emil Zola	Cor. 0:40	5 ” ”
„Școlarul declamator”	” 0:50	5 ” ”
„Stropi de roaună”	” 1.—	10 ” ”
„Aur” Const Hodoș	” 1.50	10 ” ”
„Telegrama” farză în 3 acte	” 0.30	3 ” ”
„Amicul Poporului” T. Vuiculescu	” 1.—	10 ” ”

CIMBALMĂ

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „Școala” de cimbală, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbală și de muzice

M a k ó (casa proprie).

Înainte de folosință.

După folosință.

Nu mai este

boală de porci

— dacă vei comanda vestitul —

praf de nutreț

din Seghedin.

Promovează apetitul porcilor, le curăță mafele, prin ce capătă sânge proaspăt și curat, promovează de tot îngrășatul, după folosința porcii nu se mai îmbolnăvesc.

PREȚUL unei cutii 50 fil. și 1 cor. La comanda mai mare mai ieftin. Revanzătorii au scăzământ la preț.

Se poate procura exclusiv la

Zenke Zoltán, Szeged.

Arangeamente de luminat Acetylen

cu baterie independentă, cu aparatul brevetat „Lux”. Desvoltătoare fără manuire, automate, sistem cu carbid .. în apă fără orice primejdie. ..

Arangeamente de lumină electrică și de transmisiuni.

Specialitate: Baterii mici independente (Eletrogene) pentru orașe, castele, hoteluri, mori și case private. Mașini .. nuare nu este, prețuri ieftine. ..

O lampă aprinsă de 16 lumini costă pe oră 1 fil., o putere reală de cal costă 6 fil.

Motoare: de benzin, gaz, de oleu .. ect. pentru orice scop. ..

Fejér és Schmidt

BUDAPEST, Eötvös-tér 2.

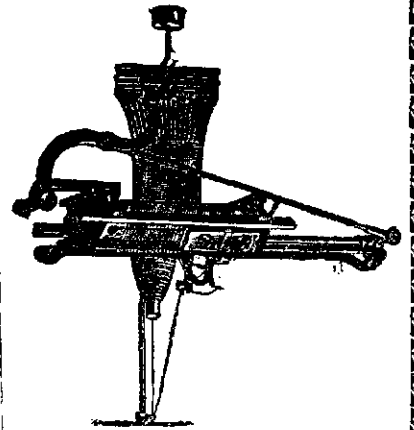
Câștig lateral ușor și splendid.

Pentru familii și dame.

Nici la o casă să nu lipsească originala mașină de împletit „STYRIA”.

Preț-curenturi gratis.

Condițiuni avantajoase de platire!

Reprezentanța executivă pentru Ungaria:

FOGL J. L.
BUDAPEST, VI, CSENGERI-UTCZA 54.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

C s e c s M i h á l y
SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sala proprie de in și damast, precum: covoare, ștergare, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat. Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajur după plac.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă presint personal. —

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut
● **PFAFF** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

● MARE OFICINĂ DE DREGERE. ●

In magazin se află
mare asortiment de
▶ gramofone și plăci. ◀

— Condiții de solvire foarte avanta-
gioase. —

Liferantul de lumini de ceară a diecezel catolice din com. Bihar și Silágy.

INTEMEIAT LA 1835.

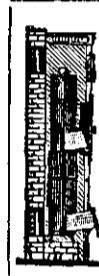
Frölich Jozsef pregătitor de lumini de ceară NAGYVÁRAD.

Recomandăm în binevoitoarea a onor. public, fabricațiile sale de lumini de ceară, lumini de ceară de I-a calitate bucata 4-80 Cor. II-a calitate 4 Cor. III-a calitate 3 Cor. — Tot felul de lumini mai mici, albe, galbene sau colorate. — Lumini de ceară pentru cununie, albe și frumos aurite părechea dela 5 Cor. până la 100 Cor. — Cea mai fină tămâie din Egipt, prima 2-40 Cor. secunda 1-80 Cor. tertia 1 Cor. — Cel mai fin oleu destilat de flori în cano de tinichea indeosebi pentru biserici. Klgr. 96 fil. — Recomand luminile mele pentru altar, pregătite din steariu curat, ce nu picură și nu curg. Și cea mai bagatelă comandă o esecut prompt, pachetare nu se cumpără și dela 5 Klgr. în sus expediția e francată.

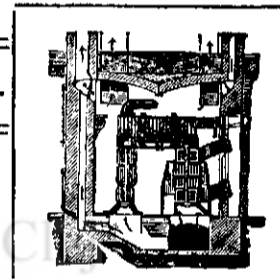
Miere și ceară galbină cumpăr pe lângă prețurile cele mai mari.

Fabrica de cuptoare din Meidinger a lui KOCH JENŐ Budapest, V., Bâthory-utca 9.

Primește aranjamente pentru încălzirea cu aer a castelelor, caselor de familie, biserici, teatre, hoteluri etc

Telefon 8-69.

Telefon 8-69.

Catalog despre cup-
toare Meidinger la
dorință trimit gratuit.

Planuri pentru aranja-
mente de încălzire din
centru se fac gratuit.

Pentru păstrarea și îngrijirea feței de femei
cea mai bună și în tot locul cea mai plăcută alifă

e alifă renumită „CORNELIA”.

Aceasta alifă e cel mai bun medicament contra pișturilor de pe față și mâni contra petelor de piele, cursăturilor etc. e și nestrăicțios amalgament curat

Prețul: Un borcan mic cu îndrumări cu tot 1 Cor.
Un borcan mare cu îndrumări . . . 2

Sapunul Cornelia

bucata 1 Cor.
Se poate căpăta la pregătitorul:

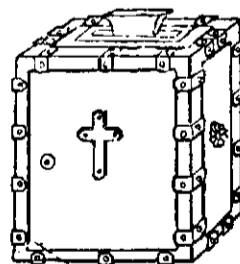
Farmacia la „Coroana” a lui LESZKOVÁCZ MILETA, Ó-Verbász.
Magazin principal în Budapesta: Farmacia (Bácska)
Török József, Budapesta, str. Király nr. 12.

La trimiterea înainte a prețului pentru comandă de peste șase coroane, cele procurate le expedez fără nici o altă cheltuielă de postă.

Epistoalele să fie în limba maghiară, germană și sârbească.

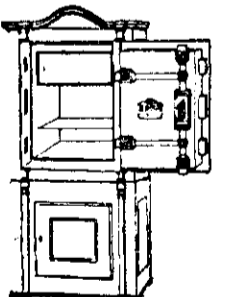
Fabrică de casse de bani și tresore a lui GELLÉRI ÉS SCHULLER Budapest, VII., Dob-u. 63.

Se fabrică: casse de bani scutite de foc și spargerii
pixe de bani pentru biserici, dulapuri

(scrine) pentru bi-
blioteci și păstrarea
documentelor, pen-
tru matriculanți, odăi
și scrine cu pereți
imbrăcați în oțel.

Mare magazin permanent.
Catalog gratis și franco.

Acum s'a deschis!

Acum s'a deschis

Acum s'a deschis!

Bazarul din piața Szabadság

în nemijlocita apropiere de cafeneaua Pölzl.

Imi iau permisia a atrage atențiunea onoratului public asupra bazarului meu din piața Szabadság de nou deschis, unde se capătă pe lângă prețurile cele mai ieftine și calitatea cea mai bună, ca

jucării, obiecte de ornare, instrumente pentru fumat, marfă de piele etc.

==== Mare asortiment de ciorapi și trico. ====

Cerând sprijinul onoratului public,

rămân cu deosebită stimă

ROSENBERG JÓZSEF, proprietarul bazarului din piața Szabadság, Arad.

Cel mai ieftin isvor de cumpărare!

Comande din provincie efectuează prompt!

Cel mai ieftin isvor de cumpărare!